

بررسی اثر حضور در گروه های تخصصی شبکه های اجتماعی بر توانمندسازی بازرسان فنی ایران

امیر حسینی کلورزی^۱، سارا حسینی کلورزی^۲، محمد خدامرادی^۳

^۱ دانشجوی دکتری مدیریت، شرکت فولاد خوزستان؛ a.h.kaloorazi@gmail.com

^۲ کارشناسی ارشد مدیریت، اداره کل پست استان خوزستان؛ karmpost@gmail.com

^۳ دکتری مدیریت، دانشگاه صنایع و معادن؛ mohammad_moradi57@yahoo.com

چکیده

امروزه با پیشرفت های حاصل شده در تکنولوژی های ارتباطی و توسعه ابزارهای مرتبط، استفاده از شبکه های اجتماعی در بین افراد جامعه به یک پدیده فراگیر تبدیل شده است. با توسعه بسترهای نرم افزاری شبکه های اجتماعی و ایجاد امکان تشکیل گروه هایی متشکل از افراد مشخص، به تدریج استفاده از این شبکه ها به سمت کاربردهایی هدفمند سوق پیدا کرد و جایگاه ویژه ای در جوامع تخصصی و حرفه ای برای خود فراهم ساخت. از جاذبه های عضویت در گروه های تخصصی شبکه های اجتماعی که باعث گسترش بسیار سریع استفاده از آنها در بین جوامع حرفه ای شده است میتوان به سهولت ایجاد ارتباط با دیگر متخصصین و افراد مرتبط، به اشتراک گذاشتن دانش و تجربیات کاری و حرفه ای، مشورت و بهره گیری از نظرات تخصصی دیگران برای حل مسایل کاری و امکان معرفی توانمندی های افراد به منظور ایجاد همکاری و فرصت شغلی بهتر اشاره کرد. یکی از فرضیه های مطرح در این زمینه تاثیر عضویت در این گروه ها بر افزایش توانمندی حرفه ای اعضا است. بر همین اساس یک پروژه تحقیقی جهت بررسی صحت فرضیه مذکور در میان بازرسان فنی کشور به عنوان جامعه هدف تعریف و اجرا شد. به این منظور پرسشنامه ای بر مبنای سه شاخص توانمندی - دانش، مهارت، نگرش - طراحی و از طریق شبکه اجتماعی تلگرام در گروه های تخصصی مرتبط با بازرسی فنی توزیع شد. در این پژوهش مشخص شد که عضویت و حضور بازرسان فنی در گروه های تخصصی مرتبط با شغل خود در شبکه های اجتماعی مجازی بر توانمندی آنان تاثیرگذار بوده و موجب ارتقاء آن می گردد.

کلمات کلیدی: شبکه اجتماعی، جامعه مجازی، بازرسی فنی، توانمند سازی، گروه های تخصصی

مقدمه

رشد فناوری و ظهور تکنولوژی های جدید ارتباطی علاوه بر ایجاد امکانات و ظهور وسایل ارتباطی نوین، گرایش انسانها را به نحوه ایجاد ارتباط و بهره مندی از این وسایل و تجهیزات دستخوش تغییرات زیادی کرده است. با پیدایش شبکه های اجتماعی در بستر اینترنت این شبکه ها کاربردهای متفاوتی را در سطح جامعه و کاربران خود پیدا کردند و به نوعی جزیی از زندگی روزمره و یا بخشی از علایق کاربران شدند. به طور کلی شبکه های اجتماعی مجموعه ای از نهادهای اجتماعی شامل مردم و سازمانهاست که به وسیله مجموعه ای از روابط معنی دار اجتماعی به هم متصل اند و باهم در به اشتراک گذاشتن ارزشها تعامل دارند [۱]. در این میان کارکردهای آموزشی و اشتراک دانش شبکه های مجازی با توجه به سرعت انتقال اطلاعات و عدم وجود محدودیت های زمانی و مکانی جهت آموزش، یادگیری و به اشتراک گذاری مباحث علمی و تخصصی بسیار مورد توجه قرار گرفته است. دانش تنها دارایی شناخته شده است که با سهیم شدن دیگران در آن افزایش می یابد و تسهیم و توزیع آن به رشد آن کمک میکند [۲]. در واقع ارائه دهندگان دانش با عرضه محصول خود، دانش خویش را از دست نمیدهند [۳] بلکه بر اندوخته کل دانش خود میافزایند و برخی از کاستیهای علمی خود را اصلاح میکنند و دانش دریافتی در کنار دانش موجود، تعامل، تفکر و نظرات جدید را ایجاد میکند که نه پذیرنده و نه ارائه دهنده قبلا احاطه ای بر آن نداشته اند [۴]. و اما تمام این اشتراک در اطلاعات و دانش در شبکه های اجتماعی آیا می تواند به طور موثر بر افزایش توانمندی متخصصین و اعضای گروه های تخصصی تاثیر گذار باشد؟ این تاثیر بر کدام یک از عوامل دانش، مهارت و نگرش متخصصین بیشتر است؟ این پژوهش در راستای پاسخ به این سوالات انجام شده است و تاثیر حضور در گروه های تخصصی تلگرام را بر توانمندی بازرسان فنی مورد مطالعه قرار داده است.

بیان مسئله

استفاده از فناوری های نوین یادگیری های سنتی را به سمت و سوی "یادگیری الکترونیکی" سوق داده و آن را به ابزار تعلیمی مهمی تبدیل کرده است [۵]. در میان این فناوری ها شبکه های اجتماعی مجازی افراد زیادی را به سوی خود جلب کرده است و با گسترش فعالیت افراد در شبکه های اجتماعی، کارکردهای این شبکه ها به سوی ایجاد گروه های مختلف علمی، تخصصی و آموزشی سوق یافته است. تبادل سریع اطلاعات و دانش از

طریق جوامع مجازی به طور چشمگیری روش زندگی را تغییر داده و باعث افزایش یادگیری فردی و سازمانی شده است و در آن افراد برای تضمین دانش، حل مشکلات، بهبود قابلیت‌های فردی، جذب دانش تخصصی و ایجاد خلاقیت و نوآوری، افکار و ایده های خود را به اشتراک می‌گذارند [6]. بر اساس نتایج پژوهش شبکه های اجتماعی و سبک زندگی جوانان، مشاهده می شود که کسب اطلاعات و دانش یکی از انگیزه های پرتعداد برای عضویت در شبکه های اجتماعی است [7]. این انگیزه های فردی از یک سو و نیاز سازمانها به توانمندسازی متخصصین با به کارگیری ابزارهای مناسب که در استفاده از منابع سازمان صرفه جویی کند و بهترین بازخورد را به همراه داشته باشد با توجه به علائق آنان در استفاده از امکانات فراهم شده آموزشی و توانمندسازی از سوی دیگر می تواند منجر به ایجاد گروه های هدفمند در شبکه های اجتماعی و تقویت فرهنگ استفاده از این ابزارهای ارتباطی نوین گردد. تبدیل شبکه های اجتماعی به ابزارهای آموزشی هدفمند گامی مهم در ارائه و نشر تخصص و دانش فنی و تخصصی به صورت نامحدود، بدون مرز و با حداقل هزینه ها خواهد بود.

پژوهش حاضر جهت بررسی تاثیر حضور در گروه های تخصصی در شبکه های اجتماعی مجازی بر توانمندسازی بازرسان فنی ایران انجام شده است که نتایج حاصله از آن می تواند راهنمایی برای شناسایی کارکردهای آموزشی و میزان تاثیرگذاری حضور متخصصین در افزایش توانمندیهای علمی و فنی آنان جهت برنامه ریزی مناسب و بهره برداری از این امکان فراگیر و رو به گسترش در سازمانها و نهادهای علمی و تخصصی باشد.

ضرورت و اهمیت تحقیق

با رشد روز افزون دانش و ابزارهای افزایش مهارت در کنار تحولات فناوری های اطلاعاتی و ارتباطی نحوه دستیابی به اطلاعات و آموزش های تخصصی بسیار متفاوت و متنوع شده است و افزایش مهارت استفاده از تکنولوژی های سریع ارتباطی در جهت نشر دانش امری ضروری می باشد. فناوریهای جدید روشهای آموزش، یادگیری و مباحثات علمی و مهارتی را به گونه ای تحت الشعاع قرار داده است که داشتن عملکردی برجسته در هر یک از این زمینه ها بدون بهره مندی از فناوریهای جدید دور از ذهن است. در این بین شبکه های اجتماعی مجازی به خوبی از فرایند یادگیری و به اشتراک گذاری دانش و مهارت پشتیبانی می کنند و آن را ساده تر و قابل دسترس تر از قبل نموده اند. بهره مندی از تکنولوژی های نوین و رشد فناوری از لحاظ فردی و سازمانی در دنیای سرعت و رقابت امروزی بسیار حایز اهمیت است و بهره وری کارکنان و متخصصین با صرفه جویی در زمان و هزینه های آموزشی برای افراد و سازمانها جزو اولویت های آنان می باشد. بهره مندی از مزایای استفاده از شبکه های مجازی در افزایش و تسهیم دانش در گروه های تخصصی علمی و مهارتی می تواند صرفه جویی در زمان و هزینه های فردی و سازمانی را در پی داشته باشد و اطمینان از اثر بخشی این روش می تواند راهگشای نهادهای مختلف جهت برنامه ریزی برای استفاده از این مزایا و ارتقای مهارتهای لازم برای کارکنان و متخصصین باشد. با یافتن عوامل تاثیرگذار و پارامترهای لازم می توان راهکارهای افزایش اثربخشی و برنامه ریزی های مناسب در بهره گیری از این مزایا را ارائه داد و رویکردی نوین به آموزش های الکترونیکی و بهره مندی از مزایای شبکه های اجتماعی مجازی ایجاد کرد.

پیشینه تحقیق

در بررسی پیشینه تحقیق دو بخش مد نظر قرار گرفته است. بخش اول تحقیقات انجام شده در زمینه یادگیری الکترونیکی است که گر چه مشابهت کامل با موضوع تحقیق حاضر را ندارد اما با توجه به اشتراک موضوع و همپوشانی های معنایی و ابزاری، بررسی شده است و در ذیل به آنها اشاره می شود.

تحقیقی با موضوع "بررسی تاثیر یادگیری الکترونیکی بر توسعه دانش و بهبود مهارت های شغلی مهندسان" توسط سعید هداوند، فرهاد مشیر زاده و مهدی ریسی در شرکت مهندسی برق رسا نیرو انجام شده است که نتایج این تحقیق حاکی از آن است که دوره های الکترونیکی اجرا شده در این شرکت در مولفه های توسعه دانش، بهبود مهارتهای شغلی و ایجاد شایستگی های حرفه ای مهندسان کمتر از سطح متوسط بوده و نتوانسته است اهداف مورد نظر را برآورده سازد [8].

پژوهش "رابطه هوش هیجانی و گرایش به آموزش الکترونیکی در سازمانها" توسط بهنام قربانی فرد، سید شهاب موسوی، حسینعلی عزیزیها و شهرام هاشم نیا انجام شده است و در این تحقیق به رابطه هوش هیجانی و گرایش به آموزش الکترونیکی در سازمانها پرداخته شده است که مشخص شده است دو متغیر خود انگیزشی و خودآگاهی، به عنوان متغیرهای پیش بینی، معیار ورود به معادله نهایی رگرسیون، برای توضیح تغییرات میزان گرایش کارکنان به پذیرش آموزش الکترونیکی را دارند [9].

در تحقیقات دیگر مورد مطالعه در پیشینه تحقیق، استفاده از شبکه های مجازی در آموزش و اشتراک دانش مورد بررسی قرار گرفته است و از آن جمله تحقیق انجام شده توسط دکتر مهدی کاظمی، طیبه وحیدی مطلق و سمانه وحیدی مطلق با عنوان "بررسی تأثیر عوامل اثرگذار بر اشتراک دانش در جوامع مجازی ایرانی" که یافته های این تحقیق بر ارتباط مثبت و معنادار و همبستگی قوی بین متغیرهای تبادل دانش، اعتماد بین فردی، خودکار آمدی اشتراک دانش، مزیت مرتبط درک شده و سازگاری درک شده و اشتراک دانش در جوامع مجازی وجود دارد [10].

در تحقیق دیگری با عنوان "رابطه استفاده از نرم افزارهای وایپر، لاین و اینستاگرام با سواد زیست محیطی دانشجویان" که توسط مهدیه رضایی و سید محمد شبیری انجام شده است تاثیر استفاده از نرم افزارهای مذکور بر آگاهی، نگرش و رفتارهای زیست محیطی دانشجویان سنجیده شده و بر اساس یافته های پژوهش، نگرش و رفتار دانشجویان نسبت به آگاهی آنان سطح بالاتری را نشان داده و ارتباط معنی داری بین استفاده از نرم افزارهای وایپر، لاین، اینستاگرام با آگاهی، نگرش و رفتارهای زیست محیطی دانشجویان به دست نیامده است [11]. در "بررسی نقش شبکه های اجتماعی مجازی

در فرآیند یادگیری دانشجویان " که به صورت پژوهشی تحلیلی اسنادی توسط زهرا سادات شاه احمد قاسمی و دکترمرضیه دهقانی انجام شده است فیس بوک به عنوان یک شبکه اجتماعی مجازی یک ابزار مؤثر در فرآیند یادگیری شناخته شده است [۱۲].

تحقیق "استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی در آموزش - فرصت ها و چالش ها" که توسط لیلا چراغ ملایی، پروین کدبور و غلامرضا صرامی انجام شده است شبکه های اجتماعی مجازی را به عنوان یک ابزار نوین برای استفاده در امر آموزش و یادگیری مورد بررسی قرار داده است و به این نتیجه رسیده است که استفاده از این ابزار میتواند به برانگیختن رویکرد تحقیق، تحلیل و خلاقیت، قوه قضاوت مستقل و خودآگاهی انتقادی در دانشجویان و در نهایت ایجاد محیط یادگیری ساختن گرایانه منجر شود. این نتایج همچنین بیان کننده مزایای ساختن گرایانه استفاده از این ابزار برای اساتید و یادگیرندگان و نیز شناسایی چالشها و تهدیدهای پیش روی این حوزه است [۱۳].

مهرابعلی گلشنی روستا و غلامعلی منتظر در طرح تحقیقی با عنوان "طراحی چهارچوب معماری اطلاعاتی برای به کارگیری شبکه های اجتماعی مجازی در نظام آموزش عالی ایران" توانستند با بررسی مهمترین دلایل استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی در آموزش عالی، نقش آفرینان، زیرساختهای مورد نیاز، داده ها و اطلاعات مورد نیاز در این حوزه و فرآیندهای مورد نیاز برای تحقق شبکه اجتماعی مجازی آموزش در ایران، چهارچوبی را با مقتضیات بومی ایران برای استفاده از این شبکه های مجازی در آموزش ارائه دهند [۱۴].

" نقش شبکه های اجتماعی مجازی در قابلیت های پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی " توسط ابراهیم آریانی، عادل زاهد بابلان، مهدی معینی کیا و علی خالق خواه بررسی شده است و به این نتیجه دست پیدا کرده اند که شبکه های اجتماعی با اتکا به ظرفیت فرامتنی خود در ارتباط هایی که شکل داده اند باعث تفاوت هایی در سطح قابلیت های پژوهشی دانشجویان کاربر شبکه های مجازی در مقایسه با سایرین شده است [۱۵].

" کاربرد نرم افزارهای اجتماعی در مدیریت فرایند یادگیری الکترونیکی " پژوهش دیگری است که در این حوزه توسط مهدی شامی زنجانی، سعید روحانی و زهرا تقی نیا آهنگری انجام شده است و بدین نتیجه رسیده است که در برنامه ریزی فرایند یادگیری الکترونیکی سه نرم افزار ویکی، شبکه های اجتماعی و نشانه گذاری اجتماعی مورد تایید خبرگان هستند [۱۶].

فهیمة باب الحوائجی و علیرضا عطاردی بيمرغی هم پژوهشی با عنوان "مقایسه توانمندی های اطلاع رسانی رسانه های جمعی و شبکه های اجتماعی" با جامعه هدف کتابداران و اطلاع رسانان دو شهرستان انجام داده اند که بر اساس نتایج حاصل شده، رسانه های جمعی و شبکه های اجتماعی هرکدام توانمندی ویژه و خاصی در اطلاع رسانی و آگاهی رسانی را دارا بودند اما توانمندی شبکه های اجتماعی در مجموع حیطة های مورد بررسی نسبت به رسانه های جمعی در سطح بالاتری قرار داشت و به این نتیجه گیری رسیدند که شناخت و اطلاع از توانمندی های رسانه های جمعی و شبکه های اجتماعی میتواند در استفاده مؤثرتر از این رسانه ها و خصوصاً شبکه های اجتماعی به مدیران و مسئولین مربوطه جهت تصمیم گیری و برنامه ریزی مناسب تر کمک نماید [۱۷].

مولفه های توانمندی

امروزه با توجه به رشد روز افزون سازمان ها و تنگاتنگ شدن رقابت بین آنها، شایستگی و توانمندی کارکنان به یکی از مزایای رقابتی بسیار مهم برای سازمان ها تبدیل شده است، به طوری که توانمندسازی کارکنان یکی از دغدغه های اصلی مدیران سازمان ها در حوزه منابع انسانی می باشد. تعاریف مختلفی از شایستگی و توانمندی افراد در حوزه علوم انسانی مطرح شده است. مارلی شایستگی را توانایی های انسانی قابل اندازه گیری عنوان میکند که برای عملکرد کاری مؤثر لازمند [۱۸]. فیلوپ و همکارانش شایستگی را به عنوان ترکیبی از مهارتها، دانش و نگرش های مورد نیاز برای انجام یک نقش به گونه ای اثربخش، تعریف می کنند [۱۹]. براساس اعلام یونیسف اگر در توانمندسازی افراد جامعه بحث دانش، نگرش و مهارت به صورت تلفیقی مورد توجه قرار نگیرد، نتیجه مورد انتظار به دست نمی آید [۲۰].

بر همین اساس در چارچوب مفهومی این تحقیق، توانمندی بر پایه سه مولفه اصلی دانش، مهارت و نگرش و به شرح ذیل مورد ارزیابی قرار گرفته است.

- **دانش.** «دانش» مخلوط سیالی از تجربیات، ارزش ها، اطلاعات موجود و نگرش های کارشناسی نظام یافته است که چارچوبی برای ارزشیابی و بهره گیری از تجربیات و اطلاعات جدید به دست می دهد [۲۱]. در این پژوهش معیارهای افزایش دانش، میزان خلق ایده، افزایش سطح آگاهی شغلی، افزایش علاقه به اشتراک گذاری دانش، میزان از بین رفتن موانع ارتباط با متخصصین، میزان به روز شدن اطلاعات و افزایش دسترسی به منابع جهت بررسی تاثیرپذیری مولفه دانش، مد نظر قرار گرفته اند.
- **مهارت.** چون مهارت ها بسیار متنوع و مختلف هستند، تعریفی از مهارت که بتوان در همه موارد آن را به کار برد مشکل خواهد بود. روانشناسی به نام ای. آر. گاتری مهارت را به صورتی تعریف کرده است که مشخصه های مهم آن را در بر می گیرد. به گفته او مهارت قابلیت است که با اطمینان معین و صرف حداقل انرژی یا زمان کاری به نتیجه برسد. مهارت های فنی به آن دسته از مهارت ها گفته می شود که کنجکاو، دقت نظر، ابتکار، آموزش و رفع مشکل اجزاء اصلی آن را تشکیل می دهد. در مهارت های فنی فرد هر روز در حال کسب تجربه، یادگیری، نوآموزی و در عین حال تجربه اندوزی است و به سمت تعالی حرکت می کند [۲۲]. به منظور بررسی تاثیرپذیری مولفه مهارت از معیارهای ارتقای سطح مهارت، افزایش مهارت کار تیمی، افزایش مهارتهای حرفه ای و تخصصی، میزان صرفه جوئی در وقت، افزایش مهارت استفاده مؤثر از فن آوری و افزایش قدرت تعامل با نظرات فنی مخالف و متفاوت استفاده شده است.
- **نگرش.** نگرش یک حالت آمادگی ذهنی و عصبی است که از طریق تجربه سازمان می یابد و بر واکنش فرد نسبت به تمامی موضوع ها و موقعیت های وابسته به نگرش تأثیر مستقیم و پویا بر جای می گذارد [۲۳]. در این تعریف که عمدتاً بر نظریه یادگیری استوار است تأثیر تجارب گذشته بر سازمان دادن به نگرش ها و همچنین نشان دادن واکنش به یک موقعیت مورد توجه قرار گرفته است. نگرش ها، با توجه به تعاریف مزبور، در زمینه سازی و شکل دهی به رفتارها، ایجاد انگیزش ها، ارضای نیازها و جهت دهی به گرایش ها تأثیری جدی دارند [۲۴]. در این پژوهش

تاثیرپذیری مولفه نگرش بر پایه عوامل کاهش هزینه های شخصی و سازمانی آموزش، میزان تسهیل یادگیری، میزان افزایش علاقه به یادگیری، میزان توسعه و بهبود توانایی ها در جهت نیازهای شغلی، افزایش انگیزش کاری و کاهش هزینه مشاوره ای برون سازمانی مورد ارزیابی قرار گرفته است.

هدف پژوهش

هدف از این پژوهش، بررسی تاثیر حضور در گروه های تخصصی شبکه های اجتماعی بر توانمندسازی بازرسان فنی ایران است.

سوال های پژوهش

آیا حضور بازرسان فنی در گروه های تخصصی شبکه های اجتماعی بر افزایش سطح دانش ایشان تاثیر گذار است؟
 آیا حضور بازرسان فنی در گروه های تخصصی شبکه های اجتماعی بر توسعه مهارت های ایشان تاثیر گذار است؟
 آیا حضور بازرسان فنی در گروه های تخصصی شبکه های اجتماعی بر بهبود نگرش ایشان تاثیر گذار است؟
 آیا تفاوت معناداری بین میزان تاثیرپذیری بازرسان فنی از حضور در گروه های تخصصی شبکه های اجتماعی بر اساس میزان تحصیلات آنها وجود دارد؟

آیا تفاوت معناداری بین میزان تاثیرپذیری بازرسان فنی از حضور در گروه های تخصصی شبکه های اجتماعی بر اساس رشته تحصیلی آنها وجود دارد؟
 آیا تفاوت معناداری بین میزان تاثیرپذیری بازرسان فنی از حضور در گروه های تخصصی شبکه های اجتماعی بر اساس جنسیت آنها وجود دارد؟
 آیا تفاوت معناداری بین میزان تاثیرپذیری بازرسان فنی از حضور در گروه های تخصصی شبکه های اجتماعی بر اساس سن آنها وجود دارد؟

روش پژوهش

در این پژوهش با توجه به موضوع و شرایط تحقیق از روش پیمایشی استفاده شده است. از آنجایی که تعداد و تنوع شبکه های اجتماعی مجازی موجود بسیار زیاد است، به منظور افزایش دقت تحقیق بازرسان فنی که در گروه های تخصصی شبکه اجتماعی تلگرام عضو بوده و فعالیت دارند به عنوان جامعه هدف این پژوهش انتخاب شد. دلیل انتخاب شبکه اجتماعی تلگرام، فراگیر بودن آن و اقبال بیشتر متخصصین به این شبکه به علت امکانات ویژه آن نسبت به سایر شبکه های اجتماعی مجازی، از جمله امکان اشتراک فایل های اسنادی و برچسب گذاری مطالب است. جامعه آماری این پژوهش شامل ۲۶۲ نفر از بازرسان فنی عضو در گروه های تخصصی مرتبط با بازرسی فنی در شبکه اجتماعی مجازی تلگرام است. ابزار اندازه گیری تحقیق، یک پرسشنامه محقق ساخته با ۲۱ گویه بود که بدنه اصلی آن از پرسشنامه استاندارد بررسی نقش آموزش مجازی در توانمندسازی کارکنان، منبع شریعتمداری، عبدوس (۱۳۸۹) استخراج و بقیه بر اساس عوامل بررسی شده محققان و مبتنی بر پیشینه نظری طراحی شد و به منظور سهولت دسترسی به صورت یک فرم برخط تهیه شده و آدرس آن در گروه های هدف قرار گرفت. این پرسشنامه دارای طیف پنج درجه ای لیکرت و نمراتی به ترتیب از ۱ تا ۵ برای گزینه ها طراحی شده است. برای سنجش روایی محتوا پرسشنامه در اختیار تعدادی از اساتید دانشگاه و متخصصان موضوعی قرار گرفت و نظرات آنها در تدوین نهایی پرسشنامه اعمال گردید. همچنین، برای تعیین پایایی، از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که ضریب به دست آمده (۰/۸۹) پایایی قابل قبولی را نشان داد. تجزیه و تحلیل اطلاعات نیز با استفاده از نرم افزار SPSS 19 و از طریق روش آزمون t تک متغیره، t مستقل و تحلیل واریانس یک طرفه انجام شده است.

یافته های پژوهش

توزیع نمونه های جامعه آماری بر اساس جنسیت، سن، میزان تحصیلات و رشته تحصیلی به ترتیب در جداول شماره ۱ تا ۴ آورده شده است.

جدول شماره ۱- توزیع نمونه ها بر اساس جنسیت

جنسیت	تعداد نمونه	درصد	درصد تجمعی
مونث	۱۸	۶/۹	۶/۹
مذکر	۲۴۴	۹۳/۱	۱۰۰
مجموع	۲۶۲	۱۰۰	

جدول شماره ۲- توزیع نمونه ها بر اساس سن

سن	تعداد نمونه	درصد	درصد تجمعی
نا مشخص	۱	۰/۴	۰/۴
زیر ۳۰ سال	۸۹	۳۴/۰	۳۴/۴
بین ۳۰ تا ۴۰ سال	۱۲۲	۴۶/۶	۸۰/۹
بالای ۴۰ سال	۵۰	۱۹/۱	۱۰۰
مجموع	۲۶۲	۱۰۰	

جدول شماره ۳- توزیع نمونه ها بر اساس میزان تحصیلات

مدرک تحصیلی	تعداد نمونه	درصد	درصد تجمعی
نا مشخص	۰	۰/۰	۰/۰
دیپلم و زیر دیپلم	۱۲	۴/۶	۴/۶
کاردانی	۱۳	۵/۰	۹/۶
کارشناسی	۱۳۳	۵۰/۸	۶۰/۴
کارشناسی ارشد	۱۰۰	۳۸/۲	۹۸/۵
دکتری	۴	۱/۵	۱۰۰
مجموع	۲۶۲	۱۰۰	

جدول شماره ۴- توزیع نمونه ها بر اساس رشته تحصیلی

رشته تحصیلی	تعداد نمونه	درصد	درصد تجمعی
نا مشخص	۹	۳/۴	۳/۴
بازرسی فنی	۱۵	۵/۷	۹/۲
تکنولوژی جوشکاری	۴۱	۱۵/۶	۲۴/۸
تکنولوژی بازرسی جوش	۹	۳/۴	۲۸/۲
متالورژی جوشکاری	۳۹	۱۴/۹	۴۳/۱
سایر گرایش های متالورژی	۶۱	۲۳/۳	۶۶/۴
مکانیک	۵۰	۱۹/۱	۸۵/۵
عمران	۷	۲/۷	۸۸/۲
صنایع	۴	۱/۵	۸۹/۷
نفت	۹	۳/۴	۹۳/۱
سایر رشته ها	۱۸	۶/۹	۱۰۰
مجموع	۲۶۲	۱۰۰	

به منظور بررسی اثر بخشی حضور بازرسان فنی در گروه های تخصصی جامعه مجازی بر مولفه های توانمندی آنان بر روی داده های به دست آمده آزمون t تک متغیره انجام گرفت. نتایج این آزمون در جدول شماره ۵ نشان داده شده است.

جدول شماره ۵- میزان اثربخشی عضویت در گروه های تخصصی جامعه مجازی بر مولفه های دانش، مهارت و نگرش

مولفه ها	میانگین	انحراف معیار	سطح معناداری	t
افزایش سطح دانش	۳/۳۸۷۳	۰/۸۳۱۰۶	۰/۰۰۰	۶۵/۹۷۳
توسعه مهارت	۳/۱۲۷۰	۰/۹۳۰۰۰	۰/۰۰۰	۵۴/۴۲۴
بهبود نگرش	۳/۲۴۴۱	۱/۰۱۰۱۲	۰/۰۰۰	۵۱/۹۸۵

به منظور مقایسه تاثیر پذیری توانمندی نمونه ها بر اساس جنسیت از آزمون t مستقل استفاده شد که نتایج آن در جدول شماره ۶ آورده شده است.

از بررسی نتایج مندرج در جداول شماره ۱ تا ۴ میتوان چنین نتیجه‌گیری کرد که تناسب قابل قبولی بین توزیع نمونه‌ها با توزیع واقعی در جامعه آماری وجود دارد. این موضوع افزایش ضریب اطمینان قابلیت تعمیم‌پذیری نتایج تحقیق به کل جامعه آماری را در پی دارد. بر اساس نتایج حاصل از آزمون t تک‌متغیره که در جدول شماره ۵ درج شده‌اند، سطح معناداری برای هر سه مولفه دانش، مهارت و نگرش برابر صفر و کمتر از ۵٪ است. بر همین اساس میتوان نتیجه گرفت که عضویت بازرسان فنی در گروه‌های تخصصی جامعه مجازی بر هر سه مولفه مذکور تأثیر از نوع مثبت داشته و موجب افزایش توانمندی بازرسان شده است. با مقایسه مقادیر میانگین میتوان نتیجه گرفت که در میان این مولفه‌ها، دانش بیشترین و مهارت کمترین تأثیرپذیری را داشته است. این نتیجه میتواند بستر ساز برنامه ریزی‌های گسترده‌ای برای بهره‌گیری از امکانات شبکه‌های اجتماعی مجازی در زمینه توانمندسازی نیروی انسانی سازمان‌های بازرسی و خدمات فنی باشد.

از مقادیر سطوح معناداری مندرج در جدول شماره ۶ چنین استنباط میشود که بین میزان تأثیرپذیری مولفه‌های دانش و نگرش در زنان و مردان تفاوت معناداری وجود ندارد ولی در میزان تأثیرپذیری مولفه مهارت ناشی از حضور در گروه‌های تخصصی شبکه اجتماعی مجازی بین زنان و مردان تفاوت معنی‌دار وجود داشته و بر اساس مقایسه میانگین‌ها، این میزان در مردان بیشتر از زنان است. این تفاوت میتواند ناشی از ارتباطات گسترده‌تر مردان و همچنین آزادی عمل بیشتر آنان در شبکه‌های اجتماعی باشد در کنار اینکه فضای ارائه مهارتهای فنی برای زنان در محیط‌های کاری محدودتر می‌باشد.

بر اساس بررسی نتایج موجود در جدول شماره ۷، سطح معناداری برای هر سه مولفه دانش، مهارت و نگرش بالای ۵٪ بوده و وجود تفاوت بین تأثیرپذیری این مولفه‌ها بر اساس سن نمونه‌ها نفی میگردد. بر این مبنای بازرسان فنی به فراخور سن خود هر یک بهره‌کافی را از حضور در گروه‌های تخصصی مرتبط با شغل خود می‌برند.

مقادیر درج شده در جدول شماره ۸ نیز همانند مورد قبلی وجود تفاوت معنی‌دار در میزان تأثیرپذیری مولفه‌های توانمندی بین بازرسان فنی با میزان تحصیلات متفاوت را رد می‌کند. این نتیجه نشان دهنده آنست که در مطالب مندرج گروه‌های تخصصی جوامع مجازی به اندازه کافی تنوع در محتوا و سطح علمی وجود دارد که کلیه مقاطع تحصیلی میتوانند متناسب با سطح علمی خود از آنها بهره‌برده و سطح توانمندی خود را بهبود ببخشند. بر اساس نتایج ثبت شده در جدول شماره ۹، بین میزان تأثیرپذیری مولفه دانش بازرسان فنی با رشته‌های تحصیلی مختلف، تفاوت معنی‌داری وجود دارد. سطح معناداری در این حالت ۴/۳٪ و کمتر از ۵٪ می‌باشد. نکته قابل‌تأمل در این زمینه اینست که بیشترین تأثیرپذیری را به ترتیب رشته‌های مهندسی صنایع، مهندسی بازرسی فنی و مهندسی تکنولوژی بازرسی جوش داشته‌اند که از نظر محتوای رشته تحصیلی بیشترین نزدیکی را به شغل کنترل کیفی و بازرسی فنی دارا هستند. کمترین تأثیرپذیری نیز مربوط به رشته مهندسی عمران می‌شود که با توجه به فاصله محتوای رشته با شغل بازرسی فنی، قابل‌پیش‌بینی بود. از این نتیجه‌گیری میتوان در بازنگری سیاست‌های جذب نیروی متخصص برای شغل بازرسی فنی و کنترل کیفی بهره‌جست. در زمینه مولفه‌های مهارت و نگرش تفاوت معناداری بین رشته‌های تحصیلی مختلف وجود ندارد.

نتیجه‌گیری

نتایج عمده حاصل از این پژوهش را میتوان به شرح ذیل خلاصه نمود:

- عضویت بازرسان فنی در گروه‌های تخصصی شبکه‌های اجتماعی بر هر سه مولفه توانمندی شامل دانش، مهارت و نگرش تأثیر گذاشته و موجب ارتقاء سطح آنها میگردد.
 - در میزان تأثیرپذیری مولفه‌های دانش و نگرش ناشی از عضویت در گروه‌های تخصصی شبکه‌های اجتماعی مجازی در بین زنان و مردان تفاوت معناداری وجود ندارد، اما میزان تأثیرپذیری مولفه مهارت در مردان بیش از زنان است.
 - در میزان تأثیرپذیری مولفه‌های توانمندی بازرسان فنی بر اساس سن و میزان تحصیلات آنها تفاوت معناداری وجود ندارد.
 - در میزان تأثیرپذیری مولفه‌های مهارت و نگرش بازرسان فنی بر اساس رشته تحصیلی آنها تفاوت معناداری وجود ندارد.
 - هرچه محتوای رشته تحصیلی بازرسان فنی با شغل بازرسی نزدیک‌تر باشد میزان تأثیرپذیری مولفه دانش بازرسان در اثر حضور در گروه‌های تخصصی شبکه‌های اجتماعی بیشتر است.
- با توجه به نتایج حاصله میتوان پیشنهادات زیر را جهت بهبود عملکرد سازمان‌های بازرسی و خدمات فنی مطرح نمود:
- برنامه ریزی و سیاست‌گذاری کلی نهادهای بازرسی فنی در مورد استفاده از شبکه‌های اجتماعی در زمینه توانمندسازی نیروی انسانی
 - اصلاح سیاست‌ها و ابزار جذب نیروی انسانی برای تصدی شغل بازرسی فنی
 - تصمیم‌گیری و برنامه ریزی برای گسترش ارتباط کارکنان نهاد‌های بازرسی فنی با استفاده از شبکه‌های اجتماعی
 - طراحی سیستم‌های آموزش مجازی برای نیروی انسانی با استفاده از بستر شبکه‌های اجتماعی
 - طراحی سیستم‌های بازاریابی و توسعه خدمات بازرسی فنی با استفاده از بستر شبکه‌های اجتماعی

تشکر و قدردانی

بدینوسیله مراتب تشکر و قدردانی خود را از کلیه بازرسانی که با تکمیل پرسشنامه ما را در اجرای این پژوهش یاری کردند و مدیران گروه های تخصصی تلگرام که امکان درج پرسشنامه در گروه های خود را فراهم نمودند اعلام میداریم. همچنین از موسسه گسترش علم و فن جوش و پایگاه علمی مهندسی جوش که بستر و امکانات اجرای این تحقیق را فراهم کردند سپاسگزاریم.

مراجع

۱. معمار، ثریا، عدلی پور، خاکسار، فائزه. ۱۳۹۱ " شبکه های اجتماعی مجازی و بحران هویت با تأکید بر بحران هویتی ایران". مجله علمی پژوهشی، دوره ۱، شماره ۴، ص. ۹۱.
۲. ابطی، سید حسین و صلواتی، عادل. ۱۳۸۵. " مدیریت دانش در سازمان". تهران: انتشارات پیوند نو، چاپ اول، ص. ۱۳۰.
3. Dalkir K, (2005), "Knowledge Management in Theory & Practice", Butterworth-Heinemann Publisher, US, P.44.
4. Davenport, T.H, & Prusak, L, (2000), "knowledge management" translator: Rahman seresht, H. Sapko publishes, Tehran, P.56
5. Chen, M. P. (2009) "an evaluation of the ELNP, E-learning quality assurance program: Perspectives of gap analysis and innovation Diffusion", Educational Technology & Society, Vol.12, No.1, P. 31.
6. Chih.C, Hung.Sh, (2010), "to give or receive? factors infloucing members knowledge sharing and community promotion in profetionalvirtual communities", information &managemen, P.227.
۷. بشیر، حسن و افراسیابی، محمد صادق. ۱۳۸۹. "کارکرد رسانه های اجتماعی در ایران". فصلنامه رسانه، شماره ۸۳، ص ۲۰.
۸. هداوند، سعید، مشیر زاده، فرهاد و ریسی، مهدی. ۱۳۹۱. "بررسی تأثیر یادگیری الکترونیکی بر توسعه دانش و بهبود مهارت های شغلی مهندسان". فصلنامه آموزش مهندسی ایران، سال چهاردهم، شماره ۵۴، صص. ۷۵۷-۵۷.
۹. قربانی فرد، بهنام، موسوی، سید شهاب. عزیزها، حسینعلی و هاشم نیا، شهرام. ۱۳۹۱. " رابطه هوش هیجانی و گرایش به آموزش الکترونیکی در سازمانها". فصلنامه علمی - پژوهشی فناوری اطلاعات و ارتباطات ایران، سال چهارم، شماره ۱۱ و ۱۲، صص. ۶۱-۵۵.
۱۰. کاظمی، مهدی. وحیدی مطلق، طیبیه و وحیدی مطلق، سمانه. ۱۳۹۳. " بررسی تأثیر عوامل اثرگذار بر اشتراک دانش در جوامع مجازی ایرانی". فصلنامه پژوهش های مدیریت عمومی، سال هفتم، شماره بیست و سوم، صص. ۱۲۸-۱۰۷.
۱۱. رضایی، مهدیه و شبیری، سید محمد. ۱۳۹۴. " رابطه استفاده از نرم افزارهای وایبر، لاین و اینستاگرام با سواد زیست محیطی دانشجویان". نشریه علمی-پژوهشی فناوری آموزش، جلد ۹، شماره چهار، صص. ۲۸۳-۲۷۳.
۱۲. شاه احمد قاسمی، زهرا سادات و دهقانی، مرضیه. ۱۳۹۴. " بررسی نقش شبکه های اجتماعی مجازی در فرآیند یادگیری دانشجویان". همایش ملی شبکه های اجتماعی مجازی بستر برای آموزش و یادگیری، تهران: دانشگاه علامه طباطبایی.
۱۳. چراغ ملایی، لیلیا، کدیور، پروین و صرامی، غلامرضا. ۱۳۹۳. "استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی در آموزش- فرصت ها و چالش ها". فصلنامه اندیشه های نوین تربیتی، دوره ۱۰، شماره ۳.
۱۴. گلشنی روستا، مهربایی و منتظر، غلامعلی. ۱۳۹۲. "طراحی چهارچوب معماری اطلاعاتی برای به کارگیری شبکه های اجتماعی مجازی در نظام آموزش عالی ایران". فصلنامه علمی- پژوهشی فناوری اطلاعات و ارتباطات ایران، سال پنجم، شماره ۱۷ و ۱۸، صص. ۴۲-۲۳.
۱۵. آریانی، ابراهیم، زاهد بابلان، عادل. معینی کیا، مهدی و خالق خواه، علی. ۱۳۹۴. " نقش شبکه های اجتماعی مجازی در قابلیت های پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی". مدیا: مجله دانشگاهی یادگیری الکترونیکی، دوره ۶، شماره ۲.
۱۶. شامی زنجانی، مهدی، روحانی، سعید و تقی نیا آهنگری، زهرا. ۱۳۹۳. "کاربرد نرم افزارهای اجتماعی در مدیریت فرایند یادگیری الکترونیکی". فصلنامه آموزش و توسعه منابع انسانی، سال اول، شماره ۱، صص. ۸۸-۶۹.
۱۷. باب الحوانجی، فهیمه و عطاردی بامرغی، علیرضا. ۱۳۹۴. "مقایسه توانمندی های اطلاع رسانی رسانه های جمعی و شبکه های اجتماعی". فصلنامه علمی- پژوهشی تعامل انسان و اطلاعات، جلد ۱، شماره ۴، صص. ۲۹۱-۲۸۲.
18. Draganidis, Fotis. Mentaz, Gregoris, (2006), Competency Based Management: A Review Of System And Information Management. Approaches and Computer Ssecurity, vol 14 (1), pp 51- 84.
۱۹. کریمی، مرتضی. ۱۳۸۹، "آموزش مدیران با الگوی شایستگی"، ماهنامه تدبیر، سال هجدهم، شماره ۱۷۹، صص ۱۷-۲۹.
۲۰. فتی، لادن. محمدخانی، شهرام. ۱۳۸۵، "آموزش مهارت های زندگی ویژه دانشجویان"، انتشارات دانژه، تهران.
۲۱. داوینپورت، تامس اچ. ۱۳۷۹. "مدیریت دانش". ترجمه حسین رحمان سرشت. تهران: ساپکو.
۲۲. عشقی، مزده. ۱۳۸۹. "مهارت های فنی"، <http://etvtoskills.blogfa.com>.
۲۳. صیرفی، تینا. "نگرش چیست؟ تعاریف و اهمیت آن"، پورتال تخصصی مددکاری اجتماعی، <http://www.madadkar.org>.
۲۴. شرف الدین، سید حسین. ۱۳۷۷، "نگرش"، ماهنامه معرفت، شماره ۲۵، صص ۸۶-۹۰.